

ת"פ 14615/04/17 - מדינת ישראל נגד לורי ולרי שם טוב, מוטי לייבל, צבי זר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 14615-04-17 מדינת ישראל נ' שם טוב ואח'

לפני כבוד השופט בני שגיא

המאשימה מדינת ישראל

על-ידי ב"כ עו"ד מירב גבע ועו"ד אלירן גלילי

נגד

הנאשמים

1. לורי ולרי שם טוב

2. מוטי לייבל

3. צבי זר

החלטה בבקשת נאשמת 1

למינוי סנגור פרטי במימון ציבורי

כללי

1. בשלהי שנת 2018 עתרה נאשמת 1 (להלן - **הנאשמת**) להורות על שחרור הסניגוריה הציבורית מייצוגה ומינוי סניגור פרטי במימון ציבורי, וזאת בהתאם להוראת סעיף 19(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב-1982, שלשונו כדלקמן: "**מינה בית המשפט סנגור, יחולו על המדינה הוצאות ההגנה לרבות הוצאותיהם ושכרם של הסנגור והעדים, כפי שייקבע בתקנות**".

במסגרת הדיונים שנערכו בבקשה האמורה, עתרה הנאשמת לקבלת מימון מהקופה הציבורית לצורך שכירת שירותיהם של עורכי הדין גיא זהבי ואמיר ברכה בהיקף שהוערך על ידם ב- 2-3 מיליון ₪.

המדינה התנגדה לבקשה ממספר טעמים, ובהם הפגיעה בעקרון השוויון והעובדה כי מאז חקיקת חוק הסניגוריה הציבורית, ולמעט מקרים חריגים ונדירים, אין מקום לעשות שימוש בסעיף האמור ולאפשר לנאשם לבחור את סניגורו תוך שהקופה הציבורית נושאת בעלות שכרו.

במסגרת ההחלטה שניתנה ביום 8.1.19 עמדתי על העובדה כי עסקינן בסעיף שנחקק עוד טרם חקיקת חוק

עמוד 1

הסנגוריה הציבורית, על בסיסו, נכון לאותה נקודת זמן, מינו בתי המשפט סנגורים פרטיים לייצוג בתיקים ספציפיים, תוך ששכר הטרחה של אותם סנגורים שולם על-ידי המדינה. עוד עמדתי על הפגמים בשיטת ייצוג זו כפי שאלה באו לידי ביטוי במספר החלטות [ראו: בש"פ 353/87 מדינת ישראל נ' אפרגן, פ"ד מא(4) 147, 150 (1987); בש"פ 1220/90 מדינת ישראל נ' אלפרון, פ"ד מד(2) 544, 546-547 (1990); ע"פ 134/89 אברג'יל נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(4) 203, 207-208 (1990)].

על אף האמור, וחרף התנגדות המדינה, סברתי כי יש מקום לבחון את בקשת הנאשמת, אולם בסופו של תהליך מצאתי לדחות את הבקשה על יסוד שני טעמים:

הטעם הראשון - קבלת בקשת הנאשמת תוביל לפגיעה משמעותית בעקרון השוויון, הן במובנו הרחב ביחס לנאשמים בתיקים אחרים המעוניינים בבחירת הסנגורים אשר ייצגו אותם, והן בנגזרת הספציפית בתיק שבפניי בהינתן העובדה שנכון לאותה מקודת זמן, שני הנאשמים הנוספים יוצגו על ידי הסנגוריה הציבורית, ושכרם שולם בהתאם לתקנות הסנגוריה הציבורית (שכר טרחה לסנגורים ציבוריים) תשנ"ו-1996 (להלן - **תקנות הסנגוריה)).** ציינתי כי כיון ששני הסנגורים הפוטנציאליים שהתייצבו לדיון מטעמה של הנאשמת הבהירו כי לא יוכלו לקבל על עצמם את הייצוג בתעריפי הסנגוריה, ואף לא בקירוב לכך, יהיה בתשלום שכר טרחה לסנגורים פרטיים על-ידי המדינה, העולה באופן דרמטי, על הקבוע בתקנות והמשולם לסנגורים אחרים על-ידי המדינה, משום מהלך הפוגע פגיעה קשה בעקרון השוויון.

הטעם השני - הענקת הזכות לנאשמת לבחור את באי-כוחה, תוך שהמדינה נושאת בשכרם, תפתח פתח רחב מדי שאינו עולה בקנה אחד עם התכליות של חוק הסנגוריה הציבורית, ועלולה להוות בסיס למניפולציות בתיקים אחרים, רק משום רצונם של הנאשמים לבחור את באי-כוחם.

2. הנאשמת הגישה ערעור על החלטה זו (ע"פ 3798/19), ובמסגרת הדיון בערעור חזרה בה המדינה מהתנגדותה תוך שהבהירה כי: **"לאור נסיבותיו החריגות של המקרה היא מסכימה כי ייעשה במקרה זה שימוש בסעיף 19 לחסד"פ". עוד ציינה המדינה כי הסכמתה מוגבלת לתקרה של מימון הניתן לסנגור ציבורי (ראה סעיף 4 להחלטת בית המשפט העליון).**

3. ביום 9.7.19, ונוכח השינוי בעמדת המדינה, קיבל בית המשפט העליון את הערעור והורה לבחון בשנית את בקשת הנאשמת למינוי סנגור פרטי במימון ציבורי (להלן - **החלטת בית המשפט העליון**).

לציין כי בית המשפט העליון החזיר את השאלה לפתחה של הערכאה הדיונית, מבלי שנקבע בהחלטה האם יש להגביל את תקרת השכר לתקרה של מימון הניתן לסנגור הציבורי (כעמדת המדינה בבית המשפט העליון) או שמא ניתן לבחון תשלום החורג מאותה תקרה.

4. ביום 18.7.19 התקיים דיון בנוכחות בעלי הדין הרלוונטיים ועו"ד תרצה קיש - נציגת הסנגוריה

הציבורית, במסגרתו עמדה נציגת הסנגוריה הציבורית על אופן התשלום המבוצע בתיקים מורכבים המחזיקים חומר חקירה רב, וכן נשמעו טיעוני המדינה והנאשמת.

הנאשמת ציינה בדבריה כי פנתה בשנית לעורכי הדין ברכה וזהבי, שהסכימו לייצגה, ואף התייחסה לשכר הטרחה המבוקש על-ידם: "עו"ד זהבי - אם מתכוונים לשלם על-פי התקנות אנו מבזבזים את הזמן, אנו מדברים על חוזה מיוחד וניהול תיק מתחילתו עד סופו. מדובר למשל על 500 דיסקים שצריך לשבת ולשמוע. עו"ד ברכה אמר שזה תיק משבית משרד, וצריך ללמוד את החומרים במשך שלושה חודשים עד חצי שנה. זה תיק המתמחר בין 2 - 3 מיליון ש"ח. היום עו"ד זהבי אומר לי שזה 3 - 4 מיליון ש"ח, אבל אני חוזרת בי ואומרת שזה בין 2 - 3 מיליון ש"ח".

5. עוד עלתה בדיון טענה כי עובדי מדינה נגדם הוגש כתב אישום זוכים לייצוג על-ידי חברת הביטוח "ענבל" הממומנת על-ידי המדינה, בתעריפים גבוהים באופן משמעותי מאלה המשולמים לסנגורים הממונים בהתאם לחוק הסנגוריה הציבורית.

המדינה ציינה בתגובתה לטענה האמורה, כי לא ניתן לגזור גזירה שווה בין המנגנון הקבוע להגנה על עובדי ציבור לבין זה הקבוע בחוק הסנגוריה הציבורית להגנה על נאשמים, וכן עמדה על העובדה כי במקרים בהם מדובר בהליכים משפטיים שאינם נוגעים לתפקידו של עובד הציבור, ממילא לא ניתן סיוע משפטי מטעם המדינה.

הנאשמת ציינה בתגובתה כי תעריפי חברת "ענבל" אינם עולים בקנה אחד עם תעריפי עורכי הדין זהבי וברכה, וממילא אינם ריאליים נוכח מורכבות התיק והיקף חומר החקירה.

דיון והכרעה

6. כמצוות בית המשפט העליון שבתי ובחנתי את האפשרות למינוי סנגור פרטי במימון ציבורי.

על-מנת לעמוד על הפער הפוטנציאלי בין מימון מהסוג המבוקש על ידי הנאשמת לבין תשלום הוצאות הגנה המתבצע בסיטואציה של ייצוג על ידי הסנגוריה הציבורית, יש להידרש לתקנות הסנגוריה הציבורית ולאופן בו מיישמת הסנגוריה הציבורית את התקנות, כנלמד מדבריה של עו"ד תרצה קיש בישיבת יום 18.7.19.

עו"ד קיש ציינה בדבריה כי תשלום בתיקים מורכבים מהסוג דנן, מבוצע במסגרת "חוזה שעות", שהתעריף השעתי נע בין 100 ל-150 ש"ח והוא תלוי ותק מקצועי של הסנגור ושיקולים נוספים. לדברי עו"ד קיש, יש לראות "חוזה שעות" כ"הסדר חריג", ולראיה - בשנת 2018 אושרו כ-11 חוזים בלבד מתוך 130,000 תיקים בהם טיפלה הסנגוריה הציבורית. עוד צוין כי החוזה מהווה חלק קטן משכר הטרחה המשולם בסופו של יום לסנגור, כאשר התשלום נעשה לכל ישיבה בנפרד, תוך שלסנגור המחוזי ניתנת הסמכות להוסיף עד 150% לכל אחת מהישיבות המתנהלות בתיק (ראה גם סעיף 3 לתקנות הסנגוריה הציבורית). לשאלת בית המשפט כיצד מתומחר שלב הגשת הסיכומים, השיבה עו"ד קיש: **"...האפשרות של הסנגוריה הציבורית לתת תוספות לישיבות (אותה תוספת של 150% לכל ישיבה - ב.ש) הוא (הסנגור הציבורי המחוזי - ב.ש) מגלם בהחלטה זו גם פעולות נוספות שביצע הסנגור, עבודה נוספת שהושקעה, מסמכים מיוחדים שנכתבו כגון סיכומים, והכל יבוא לידי ביטוי בתוספת של סכום בסיס הדיונים המשולם. לשאלת בית המשפט - אתם עושים איזה שהיא הערכה כלכלית של התיק? אני משיבה: לא. התיק לא נאמד על-פי מספר הישיבות ואין אפשרות לדעת איך יתפתח התיק ואם מראש ינוהלו X ישיבות בתיק".**

7. כיוון שעורכי הדין הפרטיים שהביעו עניין בייצוג הנאשמת, או אחרים שיביעו עניין בעתיד, מעוניינים בקבלת תמונה ברורה יותר מהתמונה **המדורגת** של תשלום שכר הטרחה שהוצגה על-ידי עו"ד קיש ועולה מתקנות הסנגוריה הציבורית, ראיתי להעריך את היקף הסכום שהקופה הציבורית הייתה נושאת בו, בהנחה שמינוי הסנגור היה נעשה באמצעות הסנגוריה הציבורית.

לצורך החישוב, ונוכח מורכבותו וייחודיותו של התיק, אניח כי המימון מקופת הסנגוריה הציבורית יהיה **המימון המקסימאלי** המצוי בתחום סמכות אישורו של הסנגור המחוזי וכי יידרשו עוד עשרות רבות של ישיבות לשמיעת מאות העדים שטרם נשמעו, ועד לסיום ההליכים בערכאה הדיונית.

וכך החישוב המוערך:

30,000	-	200 שעות עבודה לטובת לימוד התיק בתעריף של 150 ש"ח לשעה
		ש"ח בתוספת מע"מ
8,137 ש"ח	-	ישיבה ראשונה בתעריף הקבוע בתקנות (3,255 ש"ח בתוספת 150%)
		בתוספת מע"מ
306,000 ש"ח	-	150 ישיבות בתעריף הקבוע בתקנות (816 ש"ח בתוספת 150%)
		בתוספת מע"מ
2,040 ש"ח	-	סיכומים (שדינם כשיבה נוספת - ראה סעיף 3א(2) לתקנות הסנגוריה) -

סך הכל, ובהתאם לפירוט לעיל, צפוי לעמוד שכר הטרחה, ככל שהיה ממומן על-ידי הסנגוריה הציבורית בהתאם לתקנות הסנגוריה על סכום של **346,177 ש"ח בתוספת מע"מ**.

8. עינינו הרואות כי הסכומים בהם נקבה הנאשמת, ככאלה שתמורתם יסכימו עורכי הדין ברכה וזהבי לייצגה, רחוקים מרחק ניכר מהתשלום שיבוצע מהקופה הציבורית בהתאם לחוק הסנגוריה הציבורית והתקנות.

עם זאת, ראיתי לציין שלוש נקודות נוספות:

הראשונה - לא ניתן להתעלם ממכלול נתונים ייחודיים הקיימים בתיק זה, המחריגים אותו, בכל הנוגע לסוגית הייצוג וההתנהלות מול הנאשמת, מרובם המוחלט של התיקים המטופלים על-ידי הסנגוריה הציבורית. העובדה כי מדובר בתיק בו החלה שמיעת הראיות, וכחלק מהדיונים נדרש בית המשפט לבירור מספר בקשות לשחרור הסניגוריה הציבורית מייצוג, אפשרה לבית המשפט להיחשף למורכבות ההתנהלות מול הנאשמת.

השנייה - סניגור הקשור בחוזה עם הסניגוריה הציבורית לוקח בחשבון, במסגרת שיקוליו, גם שיקולים נוספים (לדוגמא - של אופק העבודה עם הסניגוריה הציבורית) זולת שיקול שכר הטרחה הספציפי המשולם לו בתיק ספציפי, בעוד ששיקולים נוספים אלה אינם רלוונטיים לסניגור פרטי המייצג לקוח אחד.

השלישית - האינטרס הציבורי חובק בתוכו גם את האינטרס כי הנאשמת, על כל המורכבות הכרוכה בהתנהלות מולה, תיוצג כהלכה בהליכים המשפטיים המתנהלים בעניינה, ודברים אלה בוודאי רלוונטיים כאשר עסקינן בכתב אישום המחזיק למעלה מ-100 אישומים בעבירות שונות.

9. השיקולים שפורטו לעיל מצדיקים, לטעמי, קביעת תשלום העולה על התשלום המוערך על פי תקנות הסניגוריה הציבורית כפי שפורט בסעיף 7.

אין אומר הדברים כי הטעמים עליהם עמדתי בהחלטתי מיום 8.1.19, אינם רלוונטיים עוד, אך דומני כי בסיטואציה שנוצרה, ובהינתן החלטת בית המשפט העליון שהורתה על בחינה מחודשת של הסוגיה, משקלם של טעמים אלה יבוא לידי ביטוי באופן שהחריגה מהסכום המוערך שפורט בסעיף 7 תהא במידה סבירה, ושלא תגלם פגיעה משמעותית בעקרון השוויון או תייצר תמריץ שלילי לנאשמים בתיקים אחרים.

10. על יסוד כלל הנתונים שפורטו לעיל, ראיתי לקבוע כי ככל שהנאשמת תאטר עורך דין פרטי אשר יסכים לייצגה, תישא המדינה בהוצאות שכר טרחתו בהיקף של 500,000 ש"ח בתוספת מע"מ.

בשולי הדברים אציין כי לא ראיתי לגזור גזירה שווה בין מימון ייצוג משפטי בהליכים פליליים, בהם נטען כי עובד המדינה ביצע עבירה פלילית **במסגרת תפקידו** (שאז שר טרחת עורך דינו ימומן על ידי חברת "ענבל"), לבין סיטואציה "רגילה" של הגשת כתב אישום נגד אזרח (או עובד מדינה ביחס לפעולה שאינה במסגרת תפקידו). מעבר לשוני המובהק בין שתי הסיטואציות, שדי בו כדי להצדיק את דחיית הטענה, המקור המובהק ממנו ניתן להסיק על שכר הטרחה הראוי - וכך עשיתי - הוא תקנות הסניגוריה הציבורית.

11. לאור תקופת החגים בה אנו נמצאים בימים אלה, וההנחה כי הנאשמת תצטרך לפנות למספר עורכי דין ולבחון את שאלת הייצוג מולם, ראיתי לבטל את ארבעת ישיבות ההוכחות הקבועות במהלך חודש נובמבר, ולקבוע **ישיבת תזכורת בשאלת הייצוג בנוכחות הצדדים, שתתקיים ביום 21.11.19 בשעה 09:00.**

המזכירות תשלח העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, י"ב תשרי תש"פ, 11 אוקטובר 2019, בהעדר הצדדים.